

KÚRIA

1/2016 BJE. szám

A Kúria Büntető Jogegységi Tanácsa a legfőbb ügyész által indítványozott jogegységi eljárásban Budapesten, a 2016. március 7. napján megtartott ülése alapján meghozta a következő

jogegységi határozatot:

Természetes egységként értékelendő a hűtlen kezelés, ha az elkövető a megbízás alapján kezelt vagyonban akár egyetlen, akár több - különféle, vagy ismétlődő - (többféle) vagyonkezelési kötelezettség megszegésével okozza a szabálysértési értékhatárt meghaladó összegű vagyoni hátrányt, függetlenül attól, hogy az egyszerre, egy alkalommal vagy több részletben, ismétlődően következik be.

Ezzel szemben, ha a vagyonkezelési kötelezettséget megszegő többféle (különböző) elkövetési magatartás több különböző, azonban egyenként önmagában is bűncselekménynek minősülő vagyoni hátrány keletkezéséhez vezet, a cselekmény folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelés, feltéve, hogy a folytatólagosság megállapításához szükséges egyéb feltételek is teljesültek.

I n d o k o l á s

A legfőbb ügyész a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 33. § (1) bekezdésének c) pontja szerinti jogkörében, a Bszi. 32. § (1) bekezdése a) pontjának második fordulata alapján BF.1863/2015/1. szám alatt - az ítélkezési gyakorlat egységének biztosítása érdekében - jogegységi eljárás lefolytatását és jogegységi határozat meghozatalát indítványozta.

Az ítélkezési gyakorlatot megosztottnak látta ugyanis azzal kapcsolatban, hogy a vagyonkezelési kötelezettség különféleképpen történő megszegésével a megbízás alapján kezelt vagyonban különböző vagyoni hátrányokat okozó cselekményeket természetes egységként vagy

folytatólagosan elkövetett bűncselekményként kell-e értékelni.

I.

Az indítványozó az ítélezési gyakorlat megosztottságának szemléltetésére a következő bírósági határozatokra hivatkozott:

1.

A Budapesti XX., XXI. és XXIII. Kerületi Bíróság 8.B.XX.1924/2010/63. számú, - a Fővárosi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 28.Bf.XX.6317/2014/7. számú ítélete folytán - 2014. október 2. napján jogerőre emelkedett ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelés bűntettében. A megállapított tényállásnak az indítvány szempontjából jelentős része a következő:

A-I.

A terhelt a P. Lakásfenntartó Szövetkezet elnöke volt 2006. július 29. napja és 2008. október 16. napja között. A terhelt közgyűlési felhatalmazás nélkül 2006. augusztus 8. napján megállapodást kötött a T-F. Kft.-vel. A megállapodás szerint a gazdasági társaság a korábban szerződésben vállalt tetőszigetelési munkák teljesítésétől meghiúsulási kötbér érvényesítése nélkül eláll, azzal a feltétellel, hogy a lakásszövetkezet a függőfolyosó felújítási munkálatai alapján benyújtandó számláit kifizeti. A terhelt ezt követően szintén közgyűlési határozat nélkül 2006. augusztus 23. napján a tetőszigetelési munkák elvégzésére az Sz. Kft.-vel - amelynek egyébként a terhelt tagja volt - kötött új szerződést, annak ellenére, hogy ismerte e kft. jelentős anyagi nehézségeit. Az új szerződésben meghatározott kivitelezési árak 11,7%-kal voltak magasabbak az átlagos árszínvonalhoz képest. A szerződés szerint a költségvetéstől eltérő és a műszaki szükségességből adódó többlet- és pótmunkákat a vállalkozó a megrendelőnek - építési naplóban tett - jóváhagyó bejegyzése után készíti el, és azt a napló bejegyzésben foglaltaknak megfelelően számlázza le. A felújítás során építési naplót nem vezettek, és az elvégzett munkák nem mindenben feleltek meg a funkcionális követelményeknek. A szerződés eredeti bruttó értéke 13.553.311 Ft volt, az Sz. Kft. azonban 15.819.595 Ft-ot számlázott, a terhelt pedig a jogtalan 2.266.284 Ft többletet is kifizette a kft.-nek.

A-II.

A fentiekén kívül anélkül, hogy az Sz. Kft. a munkája ellenében számlát állított volna ki, a terhelt jogtalanul 850.000 Ft

kifizetéséről rendelkezett a részére.

B.

A terhelt 2007. december 13. napján a B. H. Kft. üzletében a lakásszövetkezet pénzéből 51.177 Ft értékben építőanyagot vásárolt, amelynek egy részét a lakásszövetkezetnek szállította le a gondnoki lakás felújítására, azonban 74 db Ytong téglát a saját felhasználására jogtalanul a saját ingatlanára szállított és azzal ismeretlen módon rendelkezett, ezzel 32.806 Ft kárt okozott.

A Kúria felülvizsgálati eljárásban Bfv.II.203/2015/6. számú, 2015. május 28. napján meghozott végzésében rámutatott arra, hogy a vagyonkezelői kötelezettség teljesítése a rendes gazdálkodás szabályainak betartását, a megengedett kockázat vállalását jelenti, tartalmi összetevői pedig többek között a vagyon őrzése, a vagyon állagának megóvása, a vagyon gyarapítása, a kárelhárítás, a tulajdonos érdekeinek megfelelő intézkedések megtétele, amely egy folyamatos, több részcselekményből összetevődő tevékenységet jelent. A gazdálkodással megbízott terhelt vagyonkezelői tevékenysége is összességében, a gazdálkodás folyamatában kell, hogy értékelésre kerüljön. Így az egyes részcselekmények nem külön-külön, egymástól elszigetelten, hanem összhatásukban ítélandók meg (Bfv.II.379/2007/5.). Ebből következően az egyes részcselekmények nem a folytatólagosság egysége körében kapcsolódhatnak egymáshoz, hanem - függetlenül az egyes részcselekmények anyagi kihatásának összegszerűségétől - természetes egységet alkotnak. Ekként ítélandó meg a tényállás A-I., A-II. és B. pontjainak egymáshoz való viszonya, minek következtében e két tényállási pontot illetően az egy rendbeli hűtlen kezelés büntettének minősítése nem törvénysértő.

2.

A Fővárosi Bíróság 1.B.66/2002/225. számú, a Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság 1.Bf.159/2007/50. számú, valamint a Legfelsőbb Bíróság Bhar.III.833/2008/5. számú 2009. február 4. napján jogerőre emelkedett ítéletével az I. rendű terheltet - más bűncselekmények mellett - bűnösnek mondta ki folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelés büntetében.

A hűtlen kezelés tekintetében a bűnösség alapját képező tényállás lényege szerint az I. rendű terhelt a F. Minisztérium politikai államtitkára volt 1998 júniusától 2001 februárjáig. Az állami vezetői juttatások jogosultsági feltételeit a vádbeli időben szabályozó kormányrendelet szerint a külföldre repülőgéppel történő utazás esetén a kormány tagjai az I. osztályt, az államtitkárok és a

helyettes államtitkárok viszont csak a komfort osztályt vehették igénybe. Ennek ellenére a minisztériumban kialakult gyakorlat volt, hogy a politikai államtitkárok részére is I. osztályú jegyeket rendeltek meg, azonban ilyen gyakorlat a helyettes államtitkártól alacsonyabb beosztásban lévő személy esetében nem alakult ki, ezzel az I. rendű terhelt is tisztában volt. Az I. rendű terhelt a titkárságvezetőjével, a VI. rendű terhelttel 2000. február 19. napján V.-be, majd 2000. április 12. napján Sz.-be és M.-be utazott. Az utazások előtt mindkét alkalommal az I. rendű terhelt arra adott utasítást a minisztérium illetékes főosztályának, hogy az I. rendű terhelt titkárságvezetőjének, a VI. rendű terheltnak is I. osztályú jegyet vásároljanak. A komfort osztályra és az I. osztályra szóló jegyek különbözete az első esetben 766.300 Ft, a másik esetben 536.060 Ft volt, így a jogosulatlanul igénybe vett I. osztályú repülőjegy árkülönbözetéből adódóan a minisztériumnak 1.302.350 Ft vagyoni hátránya keletkezett.

3.

A Veszprémi Városi Bíróság a 13.B.703/2003/165. számú, a Veszprém Megyei Bíróság 3.Bf.705/2007/4. számú határozatával 2008. április 14. napján jogerőre emelkedett ítéletével az I. rendű terhelt bűnösségét bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett csalás bűntettében állapította meg. Az I. rendű terheltet érintő ítéleti tényállás lényege a következő:

A III. rendű terhelt a B. I. Kft. ügyvezetőjeként hitelt akart felvenni, ehhez a II. rendű terhelt felajánlotta a segítségét, és személyesen kereste fel a K. Rt. v.-i fiókjának vezetőjét, az I. rendű terheltet, aki közölte vele, hogy bankjuknál gyors hitelhez elegendő a cég társasági szerződése, mérlegbeszámolója, főkönyvi kivonata és egy leltárfelvételi ív a cég vagyonáról. Arról is tájékoztatást adott, hogy a hitelkérőt a fiók minősíti, és a minősítésnek megfelelően határozza meg hitelajánlatát, amelynek összegét - a minősítéstől függően - 110-160%-os fedezeti hányaddal kell biztosítani. Amennyiben a fedezeti hányad az elvárt szintet nem biztosítja, a hitelajánlatot csökkenteni kell.

A III. rendű terhelt a II. rendű terhelt által elkészített hitelkérelmet a kft. nevében eljárva 2000. szeptember 20. napján a bankhoz benyújtotta, és ahhoz hamis forgalmi adatokat feltüntető mérlegbeszámolót, valamint az APEH-nek megküldött társasági adóbevallás forgalmi adataitól eltérő adatokat tartalmazó főkönyvi kivonatot csatolt.

Az alkalmazottal sem rendelkező kft. a hiteligénylés időszakában és azt megelőzően egyáltalán nem működött, árbevételekre nem tett szert,

költsége sem merült fel, ezáltal a hitel visszafizetésére nem volt reális esélye.

A bankfióknál a hitel előkészítés során a becsatolt dokumentumokat nem vetették össze azokkal, amelyeket a kft. az APEH-nél és a cégbíróságnál leadott. A bank előírásai szerint a hitel előkészítésének része volt a helyszíni vizsgálat, melynek során a fiók hitelügyintézője ellenőrizni volt köteles a hitelfedezetek meglétét. A helyszíni vizsgálat (vagy az egyéb beszerzett információk) alapján a hitelügyintéző a kockázat mértékét jelentősnek ítélve, csökkenthette a hitelajánlat mértékét vagy elvethette a hitelügyletet.

Gyorshitel esetén a régió cenzúra bizottságánál kellett az egyszerűsített hitelkérelmet jóváhagyásra előterjeszteni.

A hitelügylet kapcsán az I. rendű terhelt hitelügyintézőként lépett fel, a felajánlott fedezetet azonban ténylegesen nem ellenőrizte. A kft.-vel kapcsolatos iratokat az I. rendű terhelt a bank másik hitelügyintézőjének, M. A.-nak, aki a beosztottja volt, azzal adta át, hogy az előszűrés alapján maximum 19.000.000 Ft hitel adható a kft.-nek. Noha az I. rendű terhelt az ellenőrzést nem végezte el, beosztottjával azt közölte, hogy a fedezetül megjelölt gépeket és árukészleteket ő ellenőrizte, és azok megfelelőek. Arra utasította M. A.-t, hogy olyan helyszín ellenőrzési jegyzőkönyvet készítsen, mintha a faipari gépeket és a rönkfát ő, M. A. tekintette volna meg, s mindent rendben talált volna, továbbá megbízta a régió cenzúra bizottsághoz irányuló előterjesztés elkészítésével is. Minősítésként az I. rendű terhelt azt közölte vele, hogy a kft. dinamikusan fejlődő fafeldolgozó cég.

A jegyzőkönyvben a gépek, berendezések értékét 10.850.000 Ft-ban, míg a rönk-fűrészáru értékét 25.603 Ft-ban tüntették fel és azt az I. rendű terhelt beosztottja írta alá. A régió cenzúra bizottsága az így elkészített hitelkérelmi előterjesztést jóváhagyta, aminek alapján 2000. október 10-én a III. rendű terhelt a kft. képviselőjeként a bankkal éves lejáratú hitelszerződést kötött, majd a bank a III. rendű terhelt által a kft. nevében nyitott számlán 19.000.000 Ft hitelt biztosított, amelyet a III. rendű terhelt, illetve az ő meghatalmazása alapján eljáró II. rendű terhelt - több részletben - fel is vett. A kicsalt pénz sorsa ismeretlen.

A II. rendű terhelt kapcsolatba került a G. Kft. ügyvezetőjével az V. rendű terhelttel, akinek felajánlotta, hogy a kft. működéséhez gyorshitelt szerez. Bár a kft.-t az V. rendű terhelt korábban rokonainak elidegenítette, mégis elhatározta a kölcsön felvételét. A II. rendű terhelt ezért készített egy hitelkérelmet, amelyet - ahhoz hamis forgalmi adatokat tartalmazó mérlegbeszámolókat, és az APEH-nek megküldött társasági adóbevallás forgalmi adataitól teljes

mértékben eltérő, valótlan tartalmú főkönyvi kivonatokat csatolva - a K.bank Rt.-hez 2000. október 24. napján benyújtottak. Az V. rendű terhelt tisztában volt azzal, hogy az általa megadott adatokat tartalmazó okiratok nem a kft. tényleges gazdasági helyzetét tükrözik, hamisak. A cég folyószámlájára gazdasági tevékenységből származó árbevétel nem folyt be, a számláról szállítói tartozások kiegyenlítésére nem került sor, azon egyéb gazdálkodási tevékenységet tartalmazó pénzügyi tranzakció sem bonyolódott. A hitel fedezetéül felajánlott gépekkel és anyagkészletekkel a kft. nem rendelkezett, a hitel visszafizetésére reális lehetősége nem volt.

A hitel felvétele kapcsán az előszűrést az I. rendű terhelt végezte a bank v.-i fiókjának vezetőjeként. Közölte a fióknál beosztottjaként dolgozó M. A.-val, hogy a fedezetként felsorolt ingóságok megfelelőek, és a kft.-nek 20.000.000 Ft kölcsön nyújtható. Ennek alapján M. A. a helyszín megjelölése nélkül helyszíni ellenőrzési jegyzőkönyvet, majd - az I. rendű terhelt utasítására - az előszűrés és a valótlan dokumentumok alapján a hitel régió cenzúra bizottság általi jóváhagyására vonatkozó előterjesztést készített. Az előterjesztésre a régió cenzúra bizottság jóváhagyta a hitelkérelmet, így 2000. november 3. napján a G. Kft. képviselőjeként az V. rendű terhelt a bankkal éves lejáratú hitelszerződést kötött. A hitelszerződés alapján a bank a v.-i fiókjánál nyitott számlán 20.000.000 Ft hitelt biztosított, amit az V. rendű terhelt által adott meghatalmazás alapján eljáró IV. rendű terhelt - több részletben - fel is vett.

A banki ügyintézőként eljáró I. rendű terhelt tehát a gyors hitel fedezetét képező ingóságoknak a helyszíni fedezetvizsgálatát a kötelező előírás ellenére egyik esetben sem végezte el, és bár mint fiókvezető, felelős volt a bankfiók által a régió cenzúra bizottságnak megküldött előterjesztések tartalmáért, azokhoz szándékosan olyan helyszíni ellenőrzési jegyzőkönyvet csatolt, amelyek valótlanul azt igazolták, hogy a fedezet ellenőrzése a banki belső szabályzatoknak, utasításoknak megfelelően megtörtént és a hitel fedezete megfelelő volt. Megfelelő fedezet híján a pénzügyintézet a hitelt nem engedélyezte volna. A hitel tőkeösszegének visszafizetésére nem került sor.

A Kúria Bfv.I.102/2012/5. számú, 2012. augusztus 28. napján kelt - BH 2013.7. számú eseti döntésként közzétett - határozatában rámutatott, hogy az I. rendű terhelt mind a bankfiók vezetőjeként, mind az adott ügyben eljáró hitelügyintézőként a pénzügyintézet vagyonát kezelte, vagyonkezelési megbízása keretében döntött a hitel igényeknek a cenzúra bizottság elé terjesztés nélküli elutasításáról vagy befogadásáról és a fedezet megfelelőségének, nagyságának minősítésével a cenzúra bizottság elé terjesztéséről, így valójában idegen vagyont

kezelt. Az I. rendű terhelt a jogügyletek intézése során a fedezet ellenőrzését nem végezte el, ennek ellenére a hitelszerződések jóváhagyását kezdeményezte, ezzel vagyonkezelői kötelezettségét szándékosan megszegte és legalábbis belenyugodott abba, hogy ennek eredményeként a banknak jelentős vagyoni hátrányt okoz. Erre figyelemmel az I. rendű terhelt nem a sikkasztás, hanem a hűtlen kezelés tényállási elemeit valósította meg, amelyeket tettesként, egységes akaratelhatározással, azonos sértett sérelmére, rövid időközönként követett el. Így cselekménye folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelésnek minősül.

4.

A Gyulai Törvényszék 13.B.41/2011/155. számú, a Szegedi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Bf.I.417/2012/5. ítélete folytán 2012. december 12. napján jogerős ítéletével az I. rendű terheltet folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelés büntetőben mondta ki bűnösnek.

Az irányadó tényállás lényege szerint az I. rendű terhelt a hitelkihelyezéssel foglalkozó A.-F. Rt. ügyvezető igazgatója volt 1999. február 10. napjától 2003. július 31. napjáig, az ügyfelekkel ő tárgyalta, döntött a hitel nyújtásáról, ő határozta meg a kölcsönszerződések tartalmát, az Rt. nevében aláírta a kölcsönszerződést, majd egy másik igazgatósági taggal is aláíratatta.

Az I. rendű terhelt az Rt. hitelezési szabályzatában és pénzügyi lízing üzletszabályzatában leírtakat szándékosan megsértve több adósminősítést nem végzett el, a hitelek fedezetéről, valamint az opciós joggal biztosított tárgyi eszközökről nem készítettett értékebecslést, kezességvállalás esetén a kezesek vagyoni helyzetét nem vizsgálta, több hitelt megfelelő biztosíték nélkül helyezett ki. A futamidő alatt az I. rendű terhelt adósvizsgálatot nem végzett.

Az I. rendű terhelt a hitel kihelyezéssel kapcsolatos szabálytalanságokkal az ésszerű gazdasági kockázatot meghaladó módon végezte a tevékenységét, a rábízott vagyon megőrzésével kapcsolatos kötelezettségét megsértette, és ezzel az A-F. Rt.-nek hét gazdasági társaság részére történt hitelkihelyezés kapcsán hét esetben, esetenként 1.650.000 Ft és 28.800.000 Ft összeghatárok között külön-külön vagyoni hátrányt okozott (az ítéleti tényállás az egyes kihelyezéseket és az abból származó vagyoni hátrányokat tételesen felsorolja).

Emellett az I. rendű terhelt a vagyonkezelői kötelezettség megszegésével oly módon is okozott vagyoni hátrányt az Rt.-nek, hogy az egyébként megfelelő fedezettel kihelyezett, de a törlesztő-

részleteket nem fizető ügyfelek esetében a hitel behajtása, a sértett rt. vételi jogának érvényesítése iránt nem intézkedett. Ez három esetben három adós ügyfél tekintetében és 229.125 Ft, 825.000 Ft illetőleg 5.879.727 Ft összegű tartozásra - mint vagyoni hátrányra - történt meg.

Az I. rendű terhelt a fenti hitelek kihelyezésével, valamint a kölcsönök behajtásával kapcsolatos kötelezettségek megszegésével összesen 98.833.851 Ft vagyoni hátrányt okozott.

A Kúria Bfv.I.602/2013/8. számú, 2013. október 15. napján kelt végzésében a cselekmény minősítését törvényesnek találta.

II.

1.

A legfőbb ügyész a jogegységi indítványában a Legfelsőbb Bíróság Bhar.III.833/2008/5. számú ítéletében, a Kúria Bfv.I.102/2012/5. számú végzésében, valamint a Gyulai Törvényszék 13.B.41/2011/155. számú ítéletében képviselt, a hűtlen kezelést folytatólagos egységnek tekintő álláspontot tartja helyesnek.

Az indítványában kifejtett jogi álláspont lényege a következő:

A természetes egység esetében az egy vagy - összehatását tekintve - a több cselekmény egyetlen jogi tárgyat egyszer sért vagy veszélyeztet, így egyetlen bűncselekményt hoz létre. Erre figyelemmel a hűtlen kezelés esetén természetes egység valósul meg akkor, ha egyetlen vagyonkezelői kötelezettségszegés eredményeként a vagyoni hátrány több részletben vagy bizonyos rendszerességgel, ismétlődő jelleggel következik be. Ugyancsak természetes egység jön létre akkor, ha az elkövető ugyanazon vagyoni hátrányt több vagyonkezelői kötelezettségszegéssel, tehát több elkövetési magatartás kifejtésével okozza. Mindezzel összhangban állapította meg az EBD 2015.B.26. számú elvi bírósági döntés, hogy a zsarolás bűncselekménye szempontjából természetes egység, ha a vádlott több ízben fenyegeti meg a sértettet annak érdekében, hogy a követelt pénzüsszeget megkapja, vagy a sértett több részletben teljesíti a követelést. Eredmény-bűncselekmény esetén a folytatólagos egység megállapítása kizárt, ha az elkövetési magatartás többszöri megvalósítása ugyanazon eredmény előidézése érdekében történik.

A Btk. 6. §-ának (2) bekezdése szerint nem bűnhalmazat, hanem folytatólagosan elkövetett bűncselekmény az, ha az elkövető ugyanolyan bűncselekményt, egységes akarat-elhatározással, azonos sértett sérelmére, rövid időközönként többször követ el. Ebből

következik, hogy a folytatólagosság törvényi egységébe csak olyan részselekmények tartozhatnak, amelyek önmagukban is bűncselekménynek minősülnek. Erre tekintettel a hűtlen kezelés folytatólagosan elkövetettnek minősül, ha az elkövető a gazdálkodására bízott ugyanazon vagyon kapcsán vagyonkezelői kötelességét rövid időközönként, egységes akarat-elhatározással többször szegi meg, és a kötelességszegéseivel külön-külön a szabálysértési értékhatárt meghaladó vagyoni hátrányt okoz. Ezért a vagyonkezelői kötelességszegéssel összefüggésben bekövetkezett vagyoni hátrány után az ismételt kötelességszegéssel történő újabb vagyoni hátrány okozása - az egyéb törvényi feltételek megléte esetén - nem természetes, hanem a Btk. 6. §-ának (2) bekezdése szerinti törvényi egységet teremt.

Ezt az értelmezést támasztja alá az EBH 2015.B.17. számú elvi bírósági határozat is.

A Btk. 462. § (4) bekezdésének a) pontja szerint bűncselekmény valósul meg, ha az ugyanazon elkövető által, egy éven belül elkövetett és együttesen elbírált ugyanolyan tulajdon elleni szabálysértés esetén a dolog értéke, az okozott kár, illetve az okozott vagyoni hátrány a (2) bekezdés a)-c) pontjában meghatározott összeget, az ötvenezer forintot érték-egybefoglalás folytán meghaladja.

A 87/2010. BKv szerint folytatólagos elkövetés megállapítására szabálysértések esetén nincs törvényes alap, ezért az azonos sértett sérelmére elkövetett szabálysértések is csak érték-egybefoglalás folytán alkothatnak bűncselekményt. A folytatólagosság törvényi fogalmából következően bűncselekmény és szabálysértés folytatólagos egységet nem alkothatnak.

A Btk. idézett és a 2012. évi II. törvény (Szabs.tv.) 177. § (1) bekezdés c) pontjával, és (6) bekezdésével összhangban levő rendelkezéseiből, valamint a 87/2010. BKv-ben kifejtett jogértelmezésből az következik, hogy ugyanazon idegen vagyon kezelésével kapcsolatos többszöri, külön-külön is vagyoni hátrányt okozó kötelességszegések kétféleképpen képezhetnek törvényi egységet. A szabálysértési értékhatárt meghaladó vagyoni hátrányt okozó vagyonkezelési kötelességszegések a folytatólagos elkövetésre figyelemmel, míg a tulajdon elleni szabálysértések az érték-egybefoglalás folytán alkothatnak törvényi egységet. A Kúria Bfv.II.203/2015/6. számú végzésében kifejtettek elfogadása esetén a külön-külön is vagyoni hátrány okozására irányuló vagyonkezelői kötelességszegések természetes egységként történő értékelése a 87/2010. BKv-ben foglaltakat figyelmen kívül hagyva, a hűtlen

kezelés érték-egybefoglalás útján létrejövő törvényi egységét üresítené ki.

2.

A legfőbb ügyész által bemutatott jogerős bírósági határozatok azt szemléltetik, hogy a jogegységi indítványban megjelölt jogkérdést a bíróságok eltérően értelmezik, ezért az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében a Bszi. 32. § (1) bekezdése a) pontjának második fordulata szerinti okból - a jogalkalmazás egységének biztosítása érdekében - jogegységi határozat meghozatala szükséges. A Kúria ezért a jogegységi indítvány érdemi elbírálása végett a Bszi. 38. §-a szerint ülést tartott, amelyen a legfőbb ügyész képviselője a jogegységi indítványt fenntartotta.

III.

A Kúria jogegységi tanácsa a legfőbb ügyész jogegységi indítványát az alábbiak szerint alaposnak találta:

1. A jogegységi indítvány elbírálásának alapját képező jogszabályok:

A Btk. 6. § (1) bekezdése: Bűnhalmazat az, ha az elkövető egy vagy több cselekménye több bűncselekményt valósít meg, és azokat egy eljárásban bírálják el.

A Btk. 6. § (2) bekezdése: Nem bűnhalmazat, hanem folytatólagosan elkövetett bűncselekmény az, ha az elkövető ugyanolyan bűncselekményt, egységes elhatározással, azonos sértett sérelmére, rövid időközönként többször követ el.

A Btk. - 2015. évi LXXVI. törvény 34. §-ával kiegészített - 462. § (4) bekezdésének a) pontja: Bűncselekmény valósul meg, ha az ugyanazon elkövető által, egy éven belül elkövetett és együttesen elbírált ugyanolyan tulajdon elleni szabálysértés esetén a dolog értéke, az okozott kár, illetve az okozott vagyoni hátrány a (2) bekezdés a)-c) pontjában meghatározott összeget, érték-egybefoglalás folytán meghaladja.

A Btk. 462. § (2) bekezdésének c) pontja: Nem bűncselekmény, hanem szabálysértés valósul meg, ha (...) a hűtlen kezelést ötvenezer forintot meg nem haladó vagyoni hátrányt okozva, (...) követik el.

A Btk. 376. § (1) bekezdése: Akit idegen vagyon kezelésével bíztak meg, és ebből folyó kötelességének megszegésével vagyoni hátrányt okoz, hűtlen kezelést követ el.

2. A Btk. a bűncselekményi egység és a bűncselekményi többség fogalmait nem határozza meg. Ezek fogalmai indirekte (a contrario) a Btk. 6. § (1) bekezdésének bűnhalmazat fogalmából vezethetők le:

ekként bűncselekmény egységről van szó, ha az elkövetőnek egy vagy több cselekménye egy bűncselekményt valósít meg.

A bűncselekményi többség pedig mindössze annyiban tér el a bűnhalmazat fogalmától, hogy nincs tekintettel az egy eljárásban elbírálás követelményére. Ennek anyagi jogi konzekvenciája az, hogy a külön eljárásban elbírálás folytán nem halmazati büntetés kerül kiszabásra. Miután a bűnhalmazat fogalma (az egy eljárásban elbírálás követelménye folytán) egy eljárásjogi aspektust is tartalmaz, tisztán büntető anyagi jogi értelemben a (bűn)halmazat a többség szinonimájaként is használatos.

A bűncselekményi egységnek a bűnhalmazathoz képest történő meghatározása magában rejti az egység alapformáját is, amelyet a jogirodalom és a joggyakorlat „természetes egység”-ként nevez meg, minthogy az ilyen bűncselekményt a természetes szemlélet is egy bűncselekménynek tekinti. Természetes bűncselekményi egység tehát az az eset, amikor az egy vagy akár a több magatartásban megnyilvánuló cselekmény a mindennapi szemlélet szerint is egy bűncselekmény. Ilyenkor azonban a bűncselekményi egység megállapításának a feltétele, hogy a cselekmény ne minősüljön egyszersmind más bűncselekménynek is (azaz ne alkosson más bűncselekménnyel alaki halmazatot), továbbá amennyiben a tényállás sértettet tartalmaz vagy legalábbis a bűncselekmény sértett sérelmére követhető el, a cselekménynek ne legyen több sértettje, minthogy az szükségszerűen halmazatot eredményezne.

Az egység e formájához képest elkülönülnek azok az esetek, amikor az elkövető egy vagy több magatartása - amely a természetes szemlélet szerint ugyan több bűncselekményt alkotna - a törvény rendelkezésénél fogva mégis egy bűncselekményként értékelendő, azaz ún. törvényi egység. Ennek csupán az egyik formája a Btk. 6. § (2) bekezdésében meghatározott folytatólagosan elkövetett bűncselekmény.

A legfőbb ügyész jogegységi indítványa - eldöntésre váró elvi kérdésként - a természetes egység és a folytatólagosság elhatárolását az eredmény-bűncselekmények kontextusában, konkrétan a hűtlen kezelés bűncselekménye vonatkozásában veti fel. Ehhez képest a jogegységi tanács nem foglalkozott a természetes egység, a többség, valamint a folytatólagosság más előfordulásaival, így pl. a mulasztási bűncselekmények, a csak ismétlődéssel megvalósuló bűncselekmények, a tartós vagy állapot-bűncselekmények körében az egység-többség kérdéseivel.

3. Eredmény-bűncselekmény esetén a törvényi tényállásba illeszkedő egyetlen elkövetési magatartással létrehozott eredmény feltétlenül természetes egység. Így van ez akkor is, ha az eredmény nem

egyszerre, egyszeri alkalommal, hanem folyamatosan vagy ismétlődő időközökben következik be. Ezt az elvet félreérthetetlenül fejezi ki a legfőbb ügyész indítványában is hivatkozott EBD 2015.B.26. számú elvi döntés.

Természetes egységről van szó azonban az előbbi esetkörön kívül akkor is, amikor ugyanazon törvényi tényállásba illeszkedő több elkövetési magatartás vezet egyetlen, egyugyanazon - azaz más eredménytől jól elhatárolódó - eredményhez, tehát a többszörös elkövetési magatartás egyetlen jogi tárgyat sért. Ebből a szempontból közömbös az, hogy az egyetlen, mástól elhatárolódó eredményt ugyanannak az elkövetési magatartásnak az ismétlődése váltja-e ki (pl. többszöri, önmagában is halálos kimenetelű lövés leadásával megvalósult emberölés), avagy a magatartások együtthathatása okozza az egynek értékelendő eredményt (pl. a többszöri különféle eszközzel és erőbehatással előidézett emberölés).

Ezzel szemben bűncselekményi többség (halmazat) létesül - egyebek mellett - ugyanazon törvényi tényállás többszöri kimerítésével, ha a több elkövetési magatartás több eredmény bekövetkezéséhez vezet (homogén halmazat). A több elkövetési magatartás pedig lehet:

- akár ugyanannak az elkövetési magatartásnak a többszöröződése (ismétlődése), de lehet
- akár egymástól eltérő elkövetési magatartás is.

A többség létrejöttének továbbá az is feltétele, hogy az elkövetési magatartások létrehozta eredmények elkülönüljenek, mégpedig abban az értelemben, hogy ne legyenek ugyanannak az eredménynek a részletekben való bekövetkezéseként felfoghatók.

Az így létrejött bűncselekmény többség azonban a Btk. 6. § (2) bekezdése feltételeinek fennállása mellett (sértetti azonosság, egységes akaratelhatározásból származás, rövid időn belül ismétlődő elkövetés) a folytatólagosság egységét eredményezi, amikor az egységben értékelt részselekmények elvesztik önállóságukat és egy bűncselekményként értékelendők.

3. Az előzőekben kifejtett elvek a hűtlen kezelés bűncselekményének megítélésére értelemszerűen vonatkoznak. Így:

- Természetes bűncselekmény-egységről van szó, ha ugyanazon vagyonkezelési megbízatás körében egyetlen konkrét vagyonkezelési kötelezettség megszegésével okozati kapcsolatban következik be a vagyoni hátrány, mégpedig akár egyszerre, egy alkalommal, akár részletekben, akár ismétlődően, függetlenül attól, hogy az egyes részletek meghaladják-e a bűncselekményi értékhatárt vagy sem.

- Természetes egységről beszélünk akkor is, ha ugyanannak a vagyonkezelési megbízásnak a teljesítése során több különböző vagyonkezelési kötelezettségszegő magatartás következménye egy (a szabálysértési értékhatárt meghaladó összegű) vagyoni hátrány, amely részletekben is bekövetkezhet.

- Azonban, ha ugyanannak a vagyonnak a kezelésére vonatkozó megbízás körében az elkövető több kötelezettségszegő magatartása több, egymástól elkülönülő, tehát különböző vagyoni hátrány keletkezéséhez vezet, természetes egységről nem lehet szó.

Ebben az esetben, amennyiben a vagyoni hátrányok külön-külön,összegezésükben meghaladják a szabálysértési értékhatárt, bűnhalmazat létesül.

Ugyanazon vagyonkezelési megbízatás körében az önmagukban hűtlen kezelésként értékelendő bűncselekmények sértettje szükségképpen ugyanaz. Ebből következően tehát, ha ennek a Btk. 6. § (2) bekezdésében meghatározott más feltételei is megállapíthatóak, a több, önmagában is hűtlen kezelésnek minősülő cselekmény folytatólagos egységként kerül értékelésre.

Amennyiben pedig a több kötelezettségszegés eredményeként bekövetkező vagyoni hátrányok külön-külön nem haladják meg a szabálysértési értékhatárt, az egyébként csak tulajdon elleni szabálysértésként értékelendő cselekmények a Btk. 462. § (4) bekezdés a) pontja szerinti további feltételek (egy éven belüli elkövetés és elbírálás) esetén érték-egybefoglalással alkotnak egy bűncselekményt, azaz bűncselekmény-egységet (a hűtlen kezelés szabálysértési alakzatát az üzletszerűség nem minősíti vétséggé, ezért ennek az érték-egybefoglalás szempontjából jelentősége nincs).

4. A jogegységi indítványban a joggyakorlat megosztottságát szemléltető és az egység mibenlétét eltérően megítélő döntések mindegyike olyan esetre vonatkozott, amelyben az idegen vagyon kezelésével megbízott személy különböző kötelezettségszegő magatartásokkal egymástól jól elkülönülő, azaz különböző vagyoni hátrányokat okozott. Az előzőekben kifejtettek alapján tehát a Kúria is a Legfelsőbb Bíróság Bhar.III.833/2008/5. számú, a Kúria Bfv.I.102/2012/5. számú és a Gyulai Törvényszék - a Szegedi Ítéltábla Bf.I.417/2012/5. számú végzésével helybenhagyott - 13.B.41/2011/155. számú határozatában kifejtett azon jogi állásponttal értett egyet, miszerint a döntéseik alapjául szolgáló cselekmények törvényesen folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelés büntetteként értékelendők.

A joggyakorlat megosztottságát szemléltető I/1. pont alatt ismertetett esetben a Legfelsőbb Bíróság határozatának a

vagyonkezelési kötelezettség tartalmi meghatározottságára, azok elemeire, összetevőire vonatkozó érvei kétségtől helyesek. Ezekből azonban nem feltétlenül következik, hogy a vagyonkezelési kötelezettség egyes összetevőinek megfelelő, de különböző kötelezettségek megszegésével okozott különféle vagyoni hátrány a kezelt vagyonban természetes egységet jelentene.

IV.

A kifejtettekre figyelemmel a Kúria Büntető Jogegységi Tanácsa az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében a Bszi. 32. § (1) bekezdése a) pontjának második fordulata szerinti okból a jogegységi indítványnak helyt adott és a rendelkező rész szerint határozott.

A jogegységi tanács a határozatát a Bszi. 42. § (1) bekezdésére figyelemmel a Magyar Közlönyben, a központi honlapon és a Kúria honlapján közzéteszi.

Budapest, 2016. március 7. napján

Dr. Székely Ákos sk.
a jogegységi tanács elnöke

Dr. Belegi József sk.
előadó bíró

Dr. Csere Katalin sk.
bíró

Dr. Márki Zoltán sk.
bíró

Dr. Molnár Gábor Miklós sk.
bíró

a jogegységi tanács tagjai

A kiadmány hitelül:

Pécsi Orsolya

bíróági ügyintéző